

Kuhmon Toimintakeskuksen muutto uusiin tiloihin syksyllä 2025

Vanvamne 27.05.2025 § 35
335/00.02.05/2025

Esittelijä Puheenjohtaja

Esitys Esitys kokouksessa asian liitteen pohjalta.

Kuhmon Toimintakeskuksen muutto

- Taustalla muutos asiakkaiden palvelutarpeessa ja asiakasmäärissä sekä hyvinvointialueen tarve tarkastella tilakustannuksia.
- Asiakkaiden palvelutarve: vähenevässä perinteisten puu- ja metallitöiden tekijöitä. Vammaispalvelulain uudistus ohjaa jatkossa päivätoiminnan jatkossa entistä heikomman toimintakyvyn omaavien asiakkaiden palveluksi. Kuhmossa asiakasmäärät puolittuneet aiemmista vuosista.
- Kuhmossa tarpeetonta tilaa metalli- ja puutyöstökoneille. Lisäksi työhuoneita, joilla ei käyttöä tai sisäilmahaastetta.
- Hyvinvointialueella talouden ja toiminnan sopeuttamiseksi tarve tiivistää toimitiloja ja luopua tarpeettomasta tilasta. Tarkastelu koskee kaikkia hyvinvointialueen toimintoja ja niiden käytössä olevia tiloja.
- Hyvinvointialue irtisanonut Kuntokadun toimitilan
- Toiminnan siirtoa Torikatu 29 tilaan valmistellaan (Teletalo) henkilöstön ja asiakkaiden/läheisten kanssa.
- Yhteistyössä pyritään löytämään hyviä ratkaisuja mahdollisiin haasteisiin ja huolenaiheisiin

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry:n selvitys, jossa alleviivaukset Vanhus- ja vammaisneuvoston huomioista:

1. Asiakkaille, läheisille ja vammaisneuvostolle tulee antaa mahdollisuus olla mukana toiminnan ja tarvittavien tilojen suunnittelussa. Tähän velvoittaa sekä laintasoisena voimassa oleva YK:n vammaissopimus että kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaa säätelevä lainsäädäntö.

YK:n vammaissopimus 4 art. kohta 3, osallistamisvelvoite: Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta. (Tukipiiri)

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on hyvinvointialuelain mukaisesti oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti esimerkiksi järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja, selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai

oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa ja suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.

Lisäksi sekä kunnan että hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen. Asiaa koskeva sääntely löytyy hyvinvointialuelaista ja kuntalaista.

2. Työ- ja päivätoiminnan tilojen on oltava juuri kyseisille asiakkaille sopivat. Senkin vuoksi yhteinen suunnittelu olisi olennaista. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta säädetään siitä, millaisissa tiloissa ja ympäristössä sosiaalihuoltoa voidaan järjestää:

Palveluntuottajan toimitilojen, laitteiden, välineiden ja tietojärjestelmien on oltava toiminnalle riittävät ja asianmukaiset. Toimitilan ja toimintaympäristön on oltava terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan asiakkaalle tai potilaalle annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle tai tutkimukselle sopiva ja turvallinen.

Toimitilojen on tuettava asiakkaiden ja potilaiden yleistä hyvinvointia ja sosiaalista vuorovaikutusta. Toimitilojen, toimintaympäristön ja laitteiden suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon esteettömyys sekä asiakkaiden ja potilaiden yksilölliset tarpeet ja yksityisyyden suoja. (laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 8§)

Sosiaalihuoltolaki 30.4 §: Asiakkaiden käytössä olevien sosiaalipalvelujen toimitilojen on tuettava asiakkaiden sosiaalista vuorovaikutusta. Toimitilojen suunnittelussa ja käytössä on huomioitava asiakkaiden yksilölliset tarpeet ja edellytykset, esteettömyys ja yksityisyyden suoja.

3. Vammaispalvelulaissa määritelty työ- ja päivätoiminnan tarkoitus ohjaa myös sitä, missä ko. palveluja voidaan järjestää.

Vammaispalvelulain 25 § mukaisesti päivätoiminnan tarkoitus on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintakykyä ja omia vahvuuksia.

Päivätoiminnan on vastattava vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin. Päivätoimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riitä vastaamaan vammaisen henkilön tarpeisiin.

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan tarkoitus on tukea kehitysvammaisen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyä työelämäänsä. Työtoiminnalla tuetaan kehitysvammaisen henkilön omia vahvuuksia työelämäänsä osallistumisessa. (VPL 27§)

Päätetään toimenpiteistä.

Merkitään, että asiantuntijana kuultiin Kainuun hyvinvointialueen Tiina Kiiltomäkeä.

Päätös Kuhmon Vanhus- ja vammaisneuvosto päättää lausua Kainuun hyvinvointialueelle seuraavaa:

Asian valmistelu ei ole sujunut hyvää hallintotapaa käyttäen asiakasta kuullen. Paikalliseen vanhus- ja vammaisneuvostoon ei ole otettu yhteyttä, että asiaa olisi voitu valmistella yhteistyössä. Myöskään moniammatillinen työryhmä ei ole ollut käytössä asian valmistelussa, joka tuntuu epäinhimilliseltä ja haavoittuvat ihmisryhmät sivuuttavalta; päätöstä perustellaan lähinnä kustannussäästöillä. Asian valmistelu on jo hyvin pitkällä, sillä uusi vuokrasopimus on jo solmittu ja vanha purettu.

Kuhmon Vanhus- ja vammaisneuvosto haluaa tietää, mihin talouteen liittyviin lukuihin hyvinvointialue perustaa päätöksen siirtymisestä. Kuhmon Vanhus- ja vammaisneuvosto katsoo, ettei hyvinvointialueella ole nähty vaivaa vaihtoehtoisten tilojen selvittämiseksi yhteistyössä Kuhmon kaupungin kanssa, tai pohdittu riittävästi sitä, mihin muuhun käyttötarkoitukseen osaa entisistä tiloista olisi voitu käyttää. Hyvinvointialue ei ole tehnyt myöskään näkyväksi sitä, mitä vaihtoehtoja se on käynyt läpi.

Uudessa Toimintakeskuksessa ja sen ulkoympäristössä tulee suorittaa esteettömyyskartoitus jo ennen remonttia ja rakennuksen hissittömyys tulee huomioida. Vanhus- ja vammaisneuvosto huomauttaa, että on absurdia, että vammaisryhmä ollaan viemässä tilaan, joka ei ole esteetön. Muutos heikentää asiakkaiden mahdollisuuksia liikkua ja toimia itsenäisesti.

Uuden Toimintakeskuksen sijainti herättää Vanhus- ja vammaisneuvostossa huolta sen turvallisuuden suhteen. Uuden Toimintakeskuksen ympäristössä on paljon autoliikennettä, ja siellä on haastavaa kulkea pyörätuolilla ja muilla apuvälineillä, sillä maasto on kaltevaa. Toimintakeskuksen ovet pidetään avoinna, joka lisää turvattomuutta ja huolta läheisille. Uuden Toimintakeskuksen ympäristö voidaan katsoa soveltumattomaksi, sillä se ei tarjoa virikkeitä toiminnalle: luonto puuttuu kokonaan rakennuksen ympäriltä ja autotie on liian lähellä. Nykyisen toimintakeskuksen läheisyydessä on liikuntapalveluita, mm. uimahalli ja ulkoliikuntapaikka, joten muutos heikentää toiminnan edellytyksiä.

Vanhus- ja vammaisneuvosto huomauttaa, että muutos uuteen Toimintakeskukseen lisää kuljetus- ja henkilöstökustannuksia. Vanhus- ja vammaisneuvostolle on kerrottu, että vanhassa rakennuksessa on ollut sisäilmaongelmia. Kuhmon Vanhus- ja vammaisneuvosto haluaa tietää, onko uutta Toimintakeskuksen tilaa tutkittu vastaavien ongelmien varalta.